

Pakistan'ın en kuzey noktasında Himalaya dağlarının eteklerinde bulunan yerel ifadeyle Azad Jammu-Keşmir, resmi ifadeyle Keşmir Özerk Yönetimi olarak adlandırılan bölgede Orta Asya'dan göç etmiş binlerce Türk ailesi hayat sürdürüyor.

Dağlık ve zorlu yaşam alanlarında hayat sürdüren ve "Türki", "Osmani" gibi soyadları taşıyan Türk asıllı Keşmirlilerin 10'uncu ve 15'inci yüzyıllarda Orta Asya'dan göç edip Himalaya dağlarının eteklerine yerleştiği sanılıyor. Sarp ve karlı dağlarıyla tanınan Pakistan'ın problemlili bölgesi Keşmir'i vatan edinen Türklerin bir kısmı da Hindistan'ın kontrolündeki Jammu-Keşmir bölgesinde yaşıyor. Hindistan Keşmir'inde ise 300'den fazla Türk köyü olduğu ifade ediliyor.

Pakistan'ın himayesi altında oldukları için kendilerini şanslı gören Keşmir Türkleri, Hindistan Keşmir'indeki soydaşlarının inanç ve ifade özgürlüğü bakımından rahat olmadığını ve daha zor şartlar altında yaşadıklarını belirtiyor. Yaşadıkları bölgenin yüksek ve sarp dağlarla çevrili olması nedeniyle asırlardır dış dünyaya kapalı olarak hayat sürdüren Türk asıllı Keşmirliilerin geneli köylerde yaşıyor, bölgenin merkezi olan Muzafferabad ile Balakot ve Ravlakot kentlerinin çevresindeki mahalle ve köyleri mesken edinenler de var. Köyde yaşayanlar hayvancılık ve ormancılıkla, kenttekiler ise kamu kurumları ve özel sektörde çalışarak geçimini sağlarken bazı Keşmir Türkleri de ticaretle uğraşıyor.

Türklerin Keşmir dağlarını mesken edinmeleriyle ilgili çeşitli görüşler bulunuyor. İlki, Orta Asya'nın Horasan bölgesinde yaşayan bazı Türk boylarının İslam'ı kabul etmesinin ardından Sufi din adamları öncülüğünde Keşmir bölgesinden ilk kez Hint alt kıtasına geldikleri tarihi kayıtlar ortaya koyuyor. Türklerin bölgeye gelmesiyle ilgili diğer yaygın görüş ise ilk Türk-İslam devletlerinden biri olarak kabul edilen Gaznelilerin kurucusu Sultan Mahmud'un (998-1030) Hindistan'a düzenlediği seferlerde berberinde getirdiği Türk ailelerini sistemli şekilde bu bölgeye yerleşmesi. Üçüncü görüş ise, Orta Asya'daki Türk boyları, Büyük Timur İmparatorluğu'nun kurucusu Timurlenk olarak bilinen Emir Timur'un (1370-1405) Hindistan'ı fethi sonrasında bölgeye gelip yerleşmeleri. Bu üç görüş tarihçiler tarafından benimsense de Orta Asya'dan bölgeye en fazla Türk göçü, Timurlenk'in Hindistan seferi sırası ve sonrasında rastladığı ifade ediliyor. Ailelerin tuttukları şecerelerde Keşmirli Türklerin soyu genel olarak Timur dönemine dayanıyor.

Dünyanın çatısı olarak da bilinen Himalayalar'ın eteklerine dağılmış küçük köylerde varlıklarını sürdüren Türkler, bölgede Keşmir, Hazara ya da Pakistan Türkleri olarak biliniyorlar. Kendi aralarında bozulmuş Türkçe

konusurlarken, genel olarak Urduca'yı tercih ediyorlar.

Bu bölgede yaşayan Türkler tarih boyunca hep "Türki" olarak tanınmış. Nüfus kayıtlarında soy isimleri "Türki" fakat bir kısmı da "Osmani" soy ismini taşıyor. Bölge halkının anlattıklarına göre, Osmanlı Devleti son dönemlerinde bu bölgedeki Türkler ile irtibat kurmuş, Sultan Abdülhamit Han zamanında yapılan yardımlar ve kurulan ilişkiler nedeniyle Osmanlı Devletine bağlılıkları bulunuyor. Bu nedenle bir kısım Keşmir Türkü "Osmani" soy ismini kullanıyor. "Osmani" soy ismini taşıyanlar arasında ise "Enver, Hamid ve Mahmud" ismi çok yaygın. Bölgedeki Türklerle adam ve yardım göndermesi nedeniyle Enver Paşa bölgede halen bilinen Osmanlı paşalarından. Keşmir Özerk Yönetimi'nin başkenti Muzafferabad'ın yakınlarındaki Mara Kalan köyünde yaşayan Türk asıllı Beşir Türk, dedelerinin Emir Timur döneminde Hazara bölgesinden Keşmir'e geldiklerini belirtiyor. Beşir, kendi usulünce tuttukları şecereyle de bu görüşünü ispat ediyor. Keşmir hükümetinde memur olarak çalışan Beşir Türk'ün Ferid ve Türk isimli iki kardeşi bulunuyor.

Küçük Kardeş İkbâl, "Türk kanı taşımaktan onur duyduklarını" ifade ederek, bölgedeki Türk ailelerinin çocuklarını şuurulu yetiştirmeleri nedeniyle yüz yıllardır varlıklarını sürdürdüklerini söylüyor. Kitle iletişim araçları sayesinde Türkiye'yi yakından takip ettiklerini belirten İkbâl, Türkiye'nin gelişmişliğinden, gücünden ve dünyada saygın devletlerarasında gösterilmesinden gurur duyduklarını ifade ediyor.

2005 yılındaki Keşmir depreminde çok sayıda Türk köyünün haritadan silinecek derecede etkilendiğini belirten Ferid Türk, depremden kısa süre sonra Türkiye'den yardım ekiplerinin bölgeye ulaştığını ve fedakarca çalışmalar yürüttüğünü dile getiriyor. Ferid, Türk halkının gönderdiği yardımların ve yardım ekiplerinin özverili çalışmalarının bölgede hala dilden dile dolaştığını, halkın Türkleri çok sevdiğini ve bazı evlerin duvarlarında Türk bayraklarının asılı olduğunu aktarıyor

Türklerin yaşadığı bölgede çok sayıda köyün karayolu bağlantısının bulunmadığı, arazinin dağlık olması nedeniyle ziraatin yapılamadığı, hayat şartlarının çok çetin olduğu Keşmir'de varlıklarını sürdüren Türkler seslerini duyurmak için 1976 yılında Azad Keşmir Türk Dayanışma Derneği'ni kurmuş. Bu dernek tarafından bastırılmış kitapta Keşmir'e nasıl geldikleri hakkında bilgiler, bazı ailelerin şecereleri, tarihi hikayeler, bölgedeki Türk ailelerin yaşadığı köylerin isimleri yer alıyor. Kitapta, Keşmir Türkleri'nin soy ağaçlarını Emir Timur'un askerlerine kadar uzandığı görülüyor.